

Fraud and theft affected by economic inflation; measures and solutions

Mohamad Shokri ^{1*}

*1 Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Law and Social Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran, Email: mshokri@pnu.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article History:
Received 20 October 2023
Received in revised form 20
December 2023
Accepted 6 January 2024
Available online 25 March
2024

Keywords:
Economic inflation, theft,
fraud, legislative measures,
solutions

ABSTRACT

Research Objective: The main objective of this research is to investigate the effect of economic inflation on the increase in financial crimes, especially fraud and theft, and to provide effective solutions to combat these crimes in inflationary conditions.

Research Method: This research was conducted using an analytical-descriptive method and by examining economic and criminological data. The sources used include official statistics from economic and judicial institutions, library studies, and content analysis of previous research in the field of economics and crime.

Findings:

- Economic inflation, by reducing people's purchasing power and increasing livelihood pressure, predisposes some people to financial crimes.
- There is a significant relationship between the inflation rate and the increase in crimes such as fraud and theft.
- Preventive measures including economic (inflation control), cultural-educational (strengthening religious beliefs and psychological training) and legal (reforming laws and penalties) measures can be effective in reducing crimes.
- Urban protection measures and public information also play an important role in preventing financial crimes.

Conclusion: Economic inflation negatively affects not only financial indicators, but also social security and increases financial crimes. To counter these consequences, multidimensional policies including economic management, legal reforms, social education and preventive measures are necessary. Determining penalties commensurate with the crime, along with rehabilitation programs for criminals, can both have a deterrent effect and prevent recidivism. Also, informing citizens and strengthening urban surveillance will be effective in reducing opportunities for committing crimes.

Cite this article: Shokri, Mohammad (1403). Fraud and theft affected by economic inflation; measures and solutions, Modern Research in Islamic Humanities Studies, 6 (3), 65-81. <http://doi.org/10.22034/API.2025.2042692.1058>

کلاهبرداری و سرقت متأثر از تورم اقتصادی؛ تدابیر و راهکارها

محمد شکری^{۱*}

* استادیار گروه حقوق، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، ایمیل: mshokri@pnu.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۱۶

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۲۸

کلیدواژه‌ها:

تورم اقتصادی، سرقت،

کلاهبرداری، اقدامات تقنینی،

راهکارها

هدف پژوهش: هدف اصلی این پژوهش، بررسی تأثیر تورم اقتصادی بر افزایش جرایم مالی به ویژه کلاهبرداری و سرقت و ارائه راهکارهای مؤثر برای مقابله با این جرایم در شرایط تورمی است.

روش پژوهش: این پژوهش با استفاده از روش تحلیلی-توصیفی و با بررسی داده‌های اقتصادی و جرم‌شناسی انجام شده است. منابع مورد استفاده شامل آمارهای رسمی نهادهای اقتصادی و قضایی، مطالعات کتابخانه‌ای و تحلیل محتوای پژوهش‌های پیشین در حوزه‌ی اقتصاد و جرم است.

یافته‌ها:

- تورم اقتصادی با کاهش قدرت خرید مردم و افزایش فشار معیشتی، زمینه‌ساز گرایش برخی افراد به جرایم مالی می‌شود.

- بین نرخ تورم و افزایش جرایمی مانند کلاهبرداری و سرقت رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

- تدابیر پیشگیرانه شامل اقدامات اقتصادی (کنترل تورم)، فرهنگی-تربیتی (تقویت باورهای دینی و آموزش‌های روان‌شناختی) و قانونی (اصلاح قوانین و مجازات‌ها) می‌توانند در کاهش جرایم مؤثر باشند.

- اقدامات حفاظتی شهری و اطلاع‌رسانی عمومی نیز نقش مهمی در پیشگیری از جرایم مالی ایفا می‌کنند.

نتیجه‌گیری: تورم اقتصادی نه تنها بر شاخص‌های مالی، بلکه بر امنیت اجتماعی نیز تأثیر منفی می‌گذارد و موجب افزایش جرایم مالی می‌شود. برای مقابله با این پیامدها، سیاست‌های چندبعدی شامل مدیریت اقتصادی، اصلاحات قانونی، آموزش‌های اجتماعی و اقدامات پیشگیرانه ضروری است. تعیین مجازات‌های متناسب با جرم، همراه با برنامه‌های بازپروری مجرمان، می‌تواند هم خاصیت بازدارندگی داشته باشد و هم از تکرار جرم جلوگیری کند. همچنین، آگاه‌سازی شهروندان و تقویت نظارت شهری در کاهش فرصت‌های ارتکاب جرم مؤثر خواهد بود.

استناد: شکری، محمد (۱۴۰۳). کلاهبرداری و سرقت متأثر از تورم اقتصادی؛ تدابیر و راهکارها، پژوهش های نوین در مطالعات علوم انسانی اسلامی، ۶ (۳)، ۶۵-۸۱

<http://doi.org/10.22034/API.2025.2042692.1058>

۱- مقدمه

یکی از واقعیت‌های موجود در اقتصاد، تورم است. میزان تورم با ارزش پول رابطه معکوس دارد؛ به هر میزان ارزش و قدرت پول کاهش یابد، به همان میزان تورم افزایش می‌یابد. این وضعیت در ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی افراد مؤثر است و سطح رفاه قابل اکتساب توسط پول موجود و دریافتی افراد به میزان تورم حادث کاهش می‌یابد، چنانچه این وضعیت تشدید یابد، به ناچار معیشت و نیازهای اولیه و اساسی غالب افراد جامعه از جمله تغذیه و مسکن محدود و یا دسترسی به آنها را غیرممکن می‌سازد. این وضعیت برخی رفتارها را رقم می‌زند.

یکی از حوزه‌های اجتماعی و حقوقی متأثر از پدیده تورم اقتصادی و فقر، تخلفات و جرائم مالی است. در این بین سرقت و کلاهبرداری به عنوان دو جرم شاخص و شایع اهمیت خاص دارند. این ویژگی پژوهشگر را بر آن داشت تا در این راستا به مطالعه بپردازد و سپس راهکارهایی برای مواجهه مناسب با این فعالیتهای غیرقانونی در وضعیت تورم و فشارهای اقتصادی ارائه دهد. روش پژوهش در راستای هدف اصلی تحقیق شامل دو بحث اولاً رابطه بین تورم اقتصادی و افزایش جرائم کلاهبرداری و سرقت و ثانیاً به عنوان بحث مهم‌تر ارائه راهکارها و تدابیری در مواجهه با این وضعیت به منظور کنترل و پیشگیری و کنترل این جرائم به عنوان یکی از پیامدهای تورم است. از این رو در خصوص بحث اول (رابطه تورم با جرائم مذکور) متکی به داده‌های آماری است. آمارهای مورد نیاز در این قسمت معطوف به دو مورد یکی میزان تورم اقتصادی در دهه اخیر و دیگری آمار این جرائم در این بازه زمانی است، آمار میزان تورم ده ساله اخیر از مرکز آمار ایران به عنوان مرجعی رسمی اخذ گردید اما در خصوص دسترسی به آمار جرائم مورد نظر در سطح کشور با وجود تلاش پژوهشگر به دلیل ضوابط و محدودیتهای انتشار اعداد و ارقام از نظر قوه قضاییه میسر نگردید، اما در سطح اداره کل دادگستری استان کرمانشاه این امر به نحو محدود امکانپذیر شد؛ به نحوی که آمار جرائم کلاهبرداری و سرقت تعزیری از سال ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ بدون ذکر عدد و ارقام و تعداد آنها میسر گردید؛ به عنوان نمونه‌گیری این رابطه را می‌توان به سایر استانها و کشور تعمیم داد، بر این اساس روش تحلیل در این بخش به نحو کمی است. در بحث دوم تحقیق که به تدابیر و راهکارها اختصاص دارد، شیوه اصولاً با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و مراجعه به کتب و مقالات علمی معتبر موارد دسته‌بندی شده‌ای از الگوی نقشه راه ارائه گردید. روش تجزیه و تحلیل در این بخش تحلیلی-توصیفی است. که با تجزیه و تحلیل آنها اهداف پژوهشی مبنی بر حصول نتایج و ارائه راهکارها و تدابیری برای کنترل سرقت و کلاهبرداری متأثر از شرایط تورم اقتصادی جامعه محقق گردید؛ این امر با دسته‌بندی موضوعات و به ویژه با تأکید بر بخش راهکارهای مواجهه با مسأله مورد بحث نوشتار در ارائه آنها هماهنگ با مقررات و سیاست اسلامی و اجتماعی جامعه با بیان مطالب به زبان ساده و روشن انجام گردید.

بر این اساس سؤالاتی ایجاد شد که تحقیق پیش‌رو و انتخابی درصدد پاسخ به آنهاست؛ آیا جرائمی مانند سرقت و کلاهبرداری به عنوان جرائم مالی در دوران تورم اقتصادی با افزایش مواجه است؟ در صورت جواب مثبت راه‌حل پیشگیرانه چیست و چه لزومی دارد؟ فرضیه این است که با افزایش تورم اقتصادی و در نتیجه ایجاد مشکلات مالی برای اشخاص متوسط و ضعیف جامعه، برخی افراد که از پشتوانه دینی و اخلاقی ضعیفی نیز برخوردارند، به منظور تأمین نیازهای اساسی به سمت جرائمی مانند سرقت و کلاهبرداری متمایل شوند و در نتیجه این جرایم در دوران افزایش تورم، فزونی یابد. راهکارهای این مشکل بیشتر متوجه اقدامات بخش پیشگیرانه و آگاه‌سازی عمومی به منظور تدارک اقدامات حفاظتی و امنیتی و همچنین اطلاع‌رسانی و آموزش عمومی در سطح جامعه است، موضوعی که معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه به عنوان متولی این امر می‌تواند بدان متوسل شود و پیشنهادها و رهنمودهای لازم و مناسب را به موقع به سایر ارگان‌های ذیربط از جمله نیروی انتظامی، صدا و سیما

و مخابرات جهت اطلاع رسانی عمومی و ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی به منظور اتخاذ تدابیر حقوقی، انتظامی، فرهنگی و تأمین زیرساخت‌های مربوط ارائه دهد.

۲- مبانی نظری

۱-۲ تورم اقتصادی

در تعریف تورم دیدگاه‌ها متعدد است؛ رشد بی‌رویه حجم پول، تقاضای اضافه در بازار کالا، افزایش قیمت نهادهای تولیدی و سایر عوامل ساختاری و تنگنایهای موجود در قسمتهای مختلف، به عنوان منشأ اصلی تورم بیان گردیده است. (باقرپور و شاکری، ۱۴۰۰: ۴) طبق نظریه پولی، تورم یک پدیده پولی محسوب شده، در این نظر افزایش حجم پول موجب بالا رفتن سطح عمومی قیمت‌هاست؛ زیرا پایه پولی و عرضه پول هر دو برون زاست، بنابراین کنترل تورم با بانک مرکزی است. (باقرپور و شاکری، ۱۴۰۰: ۴) اگر پول در دست مردم زیاد شود موجب تورم می‌شود؛ چون پول زیاد، قدرت خرید مردم را زیاد می‌کند و هنگامی که قدرت خرید زیاد شود تقاضا افزوده می‌شود و تعادل عرضه و تقاضا به هم می‌خورد و باعث گرانی اجناس می‌شود و این مسأله موجب ضرر و زیان همه قشرها، مخصوصاً قشر آسیب‌پذیر است (مکارم شیرازی، ۱۳۸۰: ۱۲۰-۱۱۹)

به اعتقاد ساختارگرایان ضمن پذیرش نقش پول در تورم، جهت شناخت درست علل تورم، عوامل ساختاری و نهادی نیز باید مورد توجه قرار بگیرد. (عزیزی گنزق و دیگران، ۱۴۰۱: ۱۵۷) نمایندگان اقتصاد ساختاری نوین بر اهمیت وجوه معاملاتی و اعتماد به عنوان عواملی در هزینه تولید کالا و خدمات تأکید دارند. عامل اعتماد به طور فعال توسط اقتصاددانان مکتب نئوکلاسیک برای توضیح اثربخشی عوامل غیرپولی (نهادی) تورم استفاده می‌شود که به رعایت حاکمیت قانون بستگی دارد. اخیراً، اقتصاددانان مکتب کینزی^۱ به مکانیسم‌های قانونی و نظارتی به عنوان جایگزینی برای سیاست نرخ بهره در حفظ سطح مناسب تقاضای کل علاقه‌مند شده‌اند. (Shevchuk, and et al, 2020: 397)

نرخ تورم می‌تواند در سطح رفاه اقتصادی خانوار، نرخ بیکاری، نرخ ارز، توزیع درآمد، حجم معاملات در بازار دارایی‌ها، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و غیره تأثیرگذار باشد. (نوراحمدی، علیزاده و شیرمهنجی، ۱۴۰۱: ۱۱۵) از آثار تورم کاهش ارزش واقعی بدهی‌های اسمی است، تفاوت در سبد مصرفی خانوارها و تغییر ارزش بدهی‌های اسمی از آثار تغییر درآمد ناشی از تورم است، موضوعی که به نابرابری درآمد افراد جامعه و بدتر شدن آن منجر می‌گردد. (مرادی‌زاده و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۵) «سیاست پولی ترکیبی از قواعد و اقداماتی است که بانک مرکزی برای دستیابی به اهداف خود اجرا می‌کند، در بسیاری از کشورها هدف اولیه سیاست پولی، ثبات قیمت‌هاست.» (زارعی‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۰: ۹۱) تحقیقاتی در ایرلند حاکی از این است که تورم و بیکاری با هم ترکیب می‌شوند؛ در حالی که بیکاری باعث تورم می‌شود، تورم نیز موجب کاهش اشتغال می‌گردد.^۲ (Gilman, Harris & Mátyás, 2004: 166)

توجه به آثار اجتماعی تورم این امکان را فراهم می‌آورد تا مقامات و مسئولین در سیاست‌گذاری حساسیت و دقت بیشتری نمایند و از هر گونه سیاست سهل‌انگارانه که موجب تورم و یا افزایش آن می‌گردد، خودداری و به منظور حفظ جامعه در مقابل این پدیده

^۱ - Keynesian school

^۲ - Ireland (1999) finds that inflation and unemployment are cointegrated, while testing a Barro-Gordon hypothesis that unemployment causes inflation. However he presents no evidence on causality and so these results equally support the model here in which inflation (really an increase in the money supply growth rate) causes a decrease in employment.

تصمیم‌گیری‌ها و اقداماتی شایسته اعمال نمایند. تأیید تجربی تأثیر منفی تورم بر میزان جرائم و معرفت راهکارهای مناسب، نیازمند اقداماتی برای کاهش آثار ناگوار تورم است. (ابریشمی و رضائی، ۱۳۹۴: ۴۳)

بر اساس تحقیقات میدانی در ایران تولیدکنندگان، قدرت قیمت‌گذاری دارند و به محض اطلاع از علائم افزایش قیمت کالاها و خدمات خود را افزایش داده و به روزرسانی می‌کنند. (که‌ریزی، مراسلی و عسگری، ۱۳۹۷: ۱۵۷) تورم زیاد و نوسان آن سبب ایجاد اختلال نظام تخصیص قیمت‌ها و بی‌نظمی در توزیع درآمد در جامعه خواهد شد؛ به حکایت بررسی‌های علمی و تجربی تورم مزمن در ایران ناشی از نوسان و عدم ثبات رشد پول و رشد نرخ ارز است. (باقرپور و شاکری، ۱۴۰۰: ۱۸)

اقتصاد ایران در نیم قرن اخیر همواره درگیر تورم دورقمی بوده و این تورم در سال‌های اخیر شدت بیشتری گرفته است. این تورم، نوعی مالیات پنهان محسوب می‌شود که با ناکارآمدی دولت در مدیریت بودجه، سبب استقراض از بانک مرکزی، افزایش پایه پولی و در نتیجه افزایش قیمت‌ها شده است. با این حال، هزینه ناشی از این ناکارآمدی بر دوش مردم و به‌ویژه قشرهای کم‌درآمد جامعه است. حال با تصویب طرح مالیات بر عایدی سرمایه، مردمی که برای حفظ ارزش دارایی‌های خود به بازار املاک، خودرو، طلا و ارز پناه آورده‌اند باید به دلیل افزایش قیمت این دارایی‌ها که نشأت گرفته از تورم ساخت دست دولت‌هاست، مالیات بپردازند. (سایت اختیاری، ۱۴۰۳/۲/۸)

مطابق آمار رسمی مرکز آمار ایران نرخ تورم سالیانه تحت عنوان درصد تغییر شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور در سال مورد نظر نسبت به سال قبل از آن (نرخ تورم خانوارهای کشور) به تفکیک سال و گروه‌های عمده بر مبنای سال پایه ۱۰۰=۱۴۰۰ از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲ به شرح جدول زیر می‌باشد (<https://amar.org.ir>).

سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال
۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲
۲۹,۵	۳۲,۸	۱۴,۶	۱۱,۱	۶,۹	۸,۲	۲۶,۹	۳۴,۸	۳۶,۴	۴۰,۲	۴۵,۸	۴۰,۷

وضعیت ناشی از فضای تورمی انگیزه کسب سود بیشتر و یا رفع نیازهای زندگی از طریق ارتکاب جرم را ایجاد می‌نماید، از جمله تعداد قابل توجهی از جرائم مالی کلاهبرداری و سرقت به همین دلیل ارتکاب می‌یابد.

۲-۲- تورم اقتصادی و کلاهبرداری

یکی از جرائم مالی جرم کلاهبرداری است. کلاهبرداری عبارتست از بردن مال غیر با توسل به وسایل متقلبانه. بنابراین در تعریف اصطلاحی این تعریف، «مال»، «غیر» و «توسل به وسایل متقلبانه» استفاده شده است. واژه مال گویای ماهیت مالی این جرم است، موضوع جرم کلاهبرداری چیزی است که مالیت داشته باشد؛ برای این واژه معیارهایی از قبیل «فایده داشتن»، «قابلیت اختصاص»، ترکیبی از مفید بودن و قابلیت اختصاص و «ارزش اقتصادی» یعنی هر آنچه عرفاً دارای ارزش مالی باشد و نوعاً افراد جامعه برای به دست آوردن آن حاضر به پرداخت پول یا مالی ما به ازاء آن شوند. از سوی دیگر معیار ارزش اقتصادی با این سؤال مواجه است که، ارزش اقتصادی مطلق ملاک است یا ارزش اقتصادی نسبی نیز کفایت می‌کند؟ (هاشمی و تقی‌زاده، ۱۳۹۳: ۱۸-)

۱۴) زیرا برخی اموال برای همه افراد ارزش اقتصادی دارد اما برخی چیزها صرفاً برای یک یا افراد خاص ارزشمند است به طوری که به دلیل عدم فایده، دیگران نوعاً حاضر به پرداخت پول بابت آن نیستند.^۳

با توجه به ماهیت اجتماعی علم حقوق و ضرورت توجه به واقعیت‌های جامعه در قواعد حقوقی، باید قائل به این بودن که ارزش اقتصادی نسبی برای صدق عنوان مال کافی است و مفهوم مالیت در این دسته نیز نسبت به ذینفعان محقق می‌گردد. بنابراین بردن این گونه اموال با توسل به وسایل متقلبانه نیز مشمول عنوان جرم کلاهبرداری و مجازات مربوطه خواهد شد. حاصل توضیحات اینکه در فعل «بردن مال» باید به مفهوم مال و مالیت داشتن موضوع جرم کلاهبرداری توجه شود، این موضوع در واقع بخشی از شرایط رکن مادی این جرم محسوب می‌شود.

واژه «غیر» که مضاف به مال است دلالت بر این دارد که تحقق بزه کلاهبرداری منوط به این است که مال برده شده متعلق به غیر و هر شخصی غیر از مرتکب، اعم از اینکه این شخص حقیقی باشد یا حقوقی.

یکی دیگر از شرایط رکن مادی جرم کلاهبرداری عبارت «توسل به وسایل متقلبانه» است. در جرم کلاهبرداری، مرتکب باید برای بردن مال دیگری، به وسایل متقلبانه و فریب متوسل گردد و در فرضی که بدون این شرط به مال غیر دست یابد، کلاهبرداری نیست. به عنوان مثال چنانچه کیف پولی از جیب دیگران بر زمین افتد و دیگری حتی با دیدن و وقوف به این امر آن مال را بردارد و حتی در پاسخ به مالک بگوید من ندیده‌ام یا برداشته‌ام، کلاهبرداری محقق نشده است، چون استفاده از وسایل متقلبانه و فریب منجر به بردن مال نشده، هر چند مال غیر را برده است، کلاهبرداری واقع نشده است.

توسل به وسایل متقلبانه عبارت موسعی است؛ بنابراین شامل هر گونه وسایل و فریب و حيله‌ای است که منجر به مال غیر شود.

۲-۳- تورم اقتصادی و سرقت

یکی از جرائم رایج در جوامع، جرم سرقت است، در این جرم عمل مرتکب متوجه اموال و در نتیجه از جرائم مالی محسوب می‌شود. به موجب ماده ۲۶۷ قانون مجازات اسلامی سرقت عبارت از ربودن مال متعلق به غیر است، بنابراین رکن مادی جرم سرقت فعل ربودن مال غیر است؛ واژه «غیر» مبین لزوم تعلق مال ربوده شده به هر شخص غیر از رباینده است، شخص نیز اعم از حقیقی و حقوقی است، از این رو ممکن است مال مسروقه شخص حقوقی باشد.

علاوه بر این، مفهوم اصطلاح «مال غیر» متضمن وجود رابطه مالکیت مال ربوده شده با شخصی غیر از سارق است، مالکیت رباینده موجب انتفاء تحقق جرم سرقت است، هر چند وی به دلایلی از جمله عدم رعایت حق حبس طرف مقابل که مال را از او خریده است، قانوناً حق تصرف نداشته باشد. (گلدوزیان، ۱۳۹۱: ۴۵۱) همچنین این ویژگی (مالکیت غیر) بیانگر شرط «مملک بودن» مال است؛ بنابراین ربودن اموال بدون مالک از شمول جرم سرقت و مجازات آن خارج می‌گردد. از جمله اموال فاقد مالک، مباحات است که تعلق به کسی ندارد. به عبارت دیگر اصطلاح «مال غیر» مولد لزوم دو شرط «مملک بودن» و «مالکیت غیرسارق» است.

سرقت بر دو نوع است؛ سرقت حدی یا سرقت مستوجب حد و سرقت تعزیری یا سرقت مستوجب تعزیر سرقت حدی که مقررات آن در کتاب دوم قانون مجازات اسلامی تحت عنوان حدود آمده است، این مقررات در ۱۲ ماده (از ماده ۲۶۷ تا ۲۷۸) به تعریف مطلق جرم سرقت، شرایط جرم و مجازات سرقت از نوع مستوجب حد (قطع دست، قطع پا، حبس ابد و اعدام) بر اساس مرتبه انجام آن پرداخته است.

۳- به عنوان مثال عکس‌های خانوادگی که صرفاً برای اعضای آن خانواده و بستگان ارزشمند است ولی برای دیگران اصولاً فاقد ارزش است.

سرقت تعزیری در مواردی است که عمل مجرمانه سرقت فاقد یک یا چند شرط از شرایط سرقت حدی باشد که در این صورت مطابق مواد ۶۵۱ تا ۶۶۷ و شرایط مربوط با آن برخورد خواهد شد؛ مجازات سرقت تعزیری به موجب ماده ۶۶۱ حبس از سه ماه و یک روز تا دو سال و تا ۷۴ ضربه شلاق است اما بر حسب شرایط خاص از جمله وقوع در شب، دو یا چند نفر بودن سارقان، مسلح بودن، صعود از دیوار، شکستن حرز، استفاده از کلید ساختگی یا استفاده از عنوان یا لباس کارمندی دولت، قلمداد نمودن خود به عنوان مأمور دولت برخلاف حقیقت، انجام در محل سکونت، همراه بودن سرقت با آزاد و تهدید (ماده ۶۵۱ ق.م.ا) راهزنی در راهها و شوارع (ماده ۶۵۳ ق.م.ا) و سایر شرایط مربوط به مواد ۶۵۴ تا ۶۵۹ مجازات وی تشدید می‌گردد.

۳- اثر تورم اقتصادی بر جرم کلاهبرداری

برخلاف جرائم خشن که غالباً به وسیله متغیرهای اجتماعی و جمعیتی توضیح داده می‌شوند، جرائم مالی عمدتاً به وسیله متغیرهای اقتصادی توضیح داده می‌شوند، تحلیل متغیرها نشان دهنده این است که تورم همواره در کوتاه مدت و بلندمدت اثر معنادار و مثبتی بر جرائم مالی دارد و همچنین اثر تورم از بیکاری افزون‌تر است. (ابریشمی و رضائی، ۱۳۹۴: ۶۳) افراد منحرف افرادی هستند که قادر نیستند، کردار خود را در موقعیت جدید با موازین جامعه تطبیق دهند، اگر این انحرافات بدون مانع و نظارت استمرار یابد در آن زمینه دچار از هم گسیختگی می‌شود، مجرم با اعمال شیوه‌هایی از قبیل حبس، درمان و تربیت تحت نظارت رسمی واقع می‌گردد. (بروس کوئن، ۱۳۹۰: ۲۵۴)^۴

فقر به نحو مستقیم و غیرمستقیم موجب افزایش فعالیت‌های مجرمانه می‌گردد، تورم به وسیله افزایش قیمت کالاها و خدمات، سبب کاهش قدرت خرید افراد شده، درآمد حقیقی آنان را پایین می‌آورد، فشار تورم می‌تواند منجر به بی‌مسئولیتی و انبساط انحرافات اجتماعی گردد. مطابق تحقیقات به عمل آمده، سیاست‌های مالی از طریق مخارج دولتی و سیاست‌های پولی از طریق تورم بر جرم مؤثر است. (ابراهیمی و چاکرزه‌ی، ۱۳۹۴: ۱۱۴) یکی از فرضیه‌های این تحقیق، تأثیر تورم بر افزایش جرم کلاهبرداری معرفی گردید؛ به نحوی که در زمان تورم، هزینه‌های زندگی افزایش می‌یابد، در چنین وضعیتی افرادی که در زمان و شرایط عادی مرتکب کلاهبرداری شده‌اند و از کلاهبرداران بالفعل محسوب می‌شوند، احتمالاً در شرایط دشواری اقتصادی ناشی از تورم، برای جبران هزینه‌ها مرتکب کلاهبرداری‌های سنگین‌تر از نظر ارزش مالی و یا تکرار بیشتر این جرم می‌شوند. از طرف دیگر برخی افراد جامعه که می‌توان از آنها به عنوان کلاهبرداران بالقوه یاد نمود، اگر در شرایط عادی و غیرتورمی، انگیزه‌ای برای عملی نمودن این جرم نداشته‌اند، در سختی‌های ناشی از شرایط تورمی، انگیزه برای انجام این جرم می‌یابند و یا برای تأمین هزینه‌های مورد نیاز به نوعی خود را مجبور در ارتکاب این نوع اعمال قانونی تلقی می‌کنند.

البته این که چه تعدادی از این افراد به اصطلاح بالقوه کلاهبردار و یا با چه کیفیتی مرتکب کلاهبرداری شوند، و همچنین در چه‌ای از شرایط تورمی دست به چنین اعمال مجرمانه‌ای بزنند، از جهت شرایط مجرم بستگی به اعتقادات و میزان عمل به این اعتقادات، اخلاق، تربیت و فرهنگ آنها نیز دارد؛ به عبارتی این امر بستگی به «آستانه اخلاقی» هر کدام از این افراد دارد و به هر میزان آستانه اخلاقی پائین‌تر باشد، تعداد و میزان جرم نیز افزایش می‌یابد، از طرفی هر چقدر میزان تورم و فشارهای اقتصادی جامعه بیشتر و سریع‌تر وقوع یابد، افراد بیشتری از این مرتکبین بالقوه، وارد مرحله اجرایی جرم و ارتکاب آن خواهند شد؛ زیرا در تورم بالا و سریع افراد جامعه فرصت جبران کسری درآمد ناشی از آن از راههای قانونی و مجاز را ندارند، بالعکس در تورم پایین و به صورت کند، امکان یافتن شیوه‌های مجاز بیشتر است.

داده‌های ارائه شده از اداره کل دادگستری استان کرمانشاه حکایت از افزایش و سیر صعودی ارتکاب کلاهبرداری در سطح این استان داشت. با تطبیق این افزایش همسو با تورم اقتصادی و تشدید آن طی سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ این نتیجه به دست می‌آید که رابطه معناداری بین تورم اقتصادی و تعداد جرایم ارتكابی کلاهبرداری وجود دارد. به طوری که از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۳ افزایش داشته است، اما در سال ۱۳۹۴ پرونده‌های ورودی کلاهبرداری در این استان نسبت به سال قبل (۱۳۹۳) با کاهش مواجه بوده است. این کاهش در سال ۱۳۹۵ با شیب ملایم‌تری تداوم داشته است؛ اما در سال ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ تعداد پرونده‌های این جرم نسبت به سال قبل با رشد همراه بوده است.

۴- اثر تورم اقتصادی بر جرم سرقت

با توجه به مالی بودن ماهیت جرم سرقت و هدف غایی ارتکاب این جرم مبنی بر به دست آوردن و کسب مال متعلق به دیگران و در واقع انگیزه مالی مرتکبین در انجام آن به عنوان یکی از موضوعات نظام دادرسی که می‌تواند از شرایط تورم اقتصادی متأثر گردد، قابل بحث و بررسی است. می‌توان یکی از آثار تورم بر نظام دادرسی را مقوله افزایش جرم سرقت دانست، با این نتیجه‌گیری معقول بودن تلاش و ضرورت اتخاذ اقدامات پیشگیرانه و مناسب روشن می‌گردد.^۵

همگام با تحولات جامعه، جرائم نیز متحول و دارای شکل تازه‌ای می‌شوند (شامبیاتی، ۱۳۹۲: ۲۰) یکی از این تحولات تورم اقتصادی است که از جهت زمینه و علّیت، میزان و احتمال ارتکاب جرایم مالی مانند سرقت را افزایش می‌دهد؛ تورم اقتصادی موجب افزایش قیمت کالاها و خدمات مورد نیاز مردم خواهد بود، به طوری که حسب شرایط، دستیابی به آنها برای اقشار از نظر متوسط به پایین دشوار و برای برخی طبقات ضعیف غیرممکن می‌گردد. در این بین افرادی که فاقد نگرشهای معنوی و مذهبی و یا انسانی پایدار هستند، به منظور رفع نیازهای خود، تدبیر را در کسب به شیوه نامشروع می‌یابند، یکی از این طرق نامشروع و غیرقانونی، سرقت اموال دیگران است. چنانچه شرایط ارتکاب جرم سرقت در محیط فراهم باشد و موانع لازم و کافی برای این امر وجود نداشته باشد، انگیزه ارتکاب آن از سوی برخی افراد قوی‌تر خواهد شد، اگر چه عده‌ای از مجرمین به دلیل تربیت‌های نادرست و نهادینه شدن ارتکاب جرم به دلایلی مانند سوابق خانوادگی، دوستان ناباب، راحت‌طلبی و رسیدن بدون تلاش به اموال و غیره در هر حال و در شرایط عادی اقتصادی نیز پیشه خود را با ارتکاب جرمی مانند سرقت تعیین نموده‌اند، اما نباید از این امر غفلت نمود که گروهی دیگر از افراد زمانی متوسل به طرق غیرقانونی مانند سرقت اموال دیگران می‌شوند که در شرایط تورم اقتصادی و به ویژه از نوع تورم با میزان زیاد، مستمر و افزایشی به یکباره یا به تدریج در وضعیت دشوار اقتصادی و مالی گرفتار می‌شوند و چون از یافتن راههای مشروع ناتوان شده‌اند و به راحتی راهی برای جبران کاستی‌های ناشی از تورم در رفع نیازهای خود نمی‌یابند، دست به ارتکاب سرقت می‌زنند و به جرگه مجرمین می‌پیوندند. نتیجه اینکه در شرایط تورم اقتصادی و فشارهای اقتصادی یکی از موضوعات متأثر در نظام دادرسی کشور، جرم سرقت است، امری که کوشش مناسب برای چاره‌اندیشی مناسب به خود را می‌طلبد. تورم با کاهش اعتماد عمومی و در نتیجه کاهش کنترل اجتماعی از یک طرف و کاهش درآمدهای واقعی دولت و در پی آن افزایش کسری بودجه از طرف دیگر منتهی به کاهش بودجه برای اقدامات بازدارنده خواهد شد؛ (ابریشی و رضائی، ۱۳۹۴: ۵۵) بدین صورت تورم منجر به ایجاد شرایط و زمینه ارتکاب جرم می‌شود.

^۵ داده‌های ارائه شده از اداره کل دادگستری استان کرمانشاه حکایت از افزایش و سیر صعودی ارتکاب سرقت تعزیری در سطح این استان داشت. با تطبیق این افزایش همسو با تورم اقتصادی و تشدید آن طی سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۲ این نتیجه به دست می‌آید که رابطه معناداری بین تورم اقتصادی و تعداد جرایم ارتكابی سرقت وجود دارد.

داده‌های ارائه شده از اداره کل دادگستری استان کرمانشاه حکایت از افزایش و سیر صعودی ارتکاب سرقت مستوجب تعزیر در سطح این استان داشت. با تطبیق این افزایش همسو با تورم اقتصادی و تشدید آن طی سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ این نتیجه به دست می‌آید که رابطه معناداری بین تورم اقتصادی و تعداد جرایم ارتكابی سرقت وجود دارد. به طوری که پرونده‌های ورودی از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۳ افزایش داشته است؛ اما در سال ۱۳۹۴ پرونده‌های ورودی سرقت در این استان با کاهش نسبت به سال قبل (۱۳۹۳) مواجه بوده است این کاهش تا سال ۱۳۹۶ با شیب ملایمی تداوم داشته است (هر کدام نسبت به سال ماقبل خود) اما در سال ۱۳۹۷، پرونده‌های سرقت نسبت به سال ۱۳۹۶ با افزایش مواجه بوده است. این افزایش در سالهای ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ سیر صعودی بیشتری داشته است، اما در سال ۱۴۰۱ افزایش ملایمی داشته است.

مطابق پژوهش‌های متکی به مرکز آمار ایران نیز به موازات عملکرد نامطلوب تورم و ضریب جینی در سطح کشور میزان سرقت از ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ در حال افزایش بوده و موجب وضعیت بحران شده است؛ کاهش ارزش پول ملی در این سالها موجب کاهش توان اقتصادی و هدایت برخی به سمت سرقت شده است. مطابق تحقیقات علمی برای کاهش جرم سرقت باید نابرابری اقتصادی و تورم در جامعه کنترل شود، از این رو ضرورت دارد تا سیاستها و برنامه‌های اقتصادی با هدف کاهش تورم و ضریب جینی لحاظ گردد. (کیان‌پور، فرهنگ و حاجیان، ۱۴۰۲: ۹۴)

برخی جرایم مالی در شرایط تورمی و افزایش تورم، تشدید می‌گردد؛ چه اوضاع اقتصادی طبقه متوسط و فرودست اقتصادی ممکن است آنان را در وضعیت فشار مالی جهت اداره امور معیشت و هزینه خود قرار دهد، این دسته از افراد به ویژه در صورتی که بیکار بوده و از پشتوانه مذهبی و اخلاقی ضعیفی برخوردار باشند برای برآورده شدن نیازمندی‌های خود و افراد تحت کفالت به جرائمی از جمله سرقت روی می‌آورند.

۵- راهکارها و تدابیر

راهکارها و تدابیر قابل ارائه درخصوص کلاهبرداری به عنوان یکی از جرائم متأثر از تورم اقتصادی غالباً باید مبتنی بر بخش پیشگیرانه باشد، هر چند در مرحله درمان و نسبت به مرتکبین نیز می‌توان اقداماتی انجام داد اما همین دسته از اقدامات نیز به منظور عدم تکرار جرم در آینده و اصلاح مجرم است که باز ماهیت پیشگیرانه دارد. در بخش جرائم معلول شرایط اقتصادی، نخستین راهکار بهبود شرایط تورمی است، نتایج تحلیل تحقیقات میدانی در ۲۵ کشور عضو سازمان توسعه و همکاری اقتصادی،^۶ انتظارات و دیدگاه‌های موجود در نظریه‌های اقتصادی جرایم مبنی بر اینکه فقر باعث جرم می‌شود را تأیید می‌کند. (Dü ndar, 2022: 132) از این رو می‌توان پذیرفت که عوامل اقتصادی بر جرم سرقت به طور کلی تأثیر دارند. و برای کاهش آن باید توسط دولت‌ها تمهیدات ریشه‌ای در اقتصاد ایجاد و تورم بهبود یابد. (Dü ndar, 2022: 133)

راهکار و تدبیر مقابله با وقوع جرم سرقت به دلیل شرایط تورم اقتصادی و تشدید فشارهای مالی ناشی از آن در جامعه مانند هر مسأله و پدیده اجتماعی مستلزم توجه به علل و شرایط ارتکاب این جرم در چنین اوضاع و احوالی است. بر این مبنا راهکارهای مناسب باید بر اساس این دو مهم یکی «علت‌شناختی» و دیگری «شناخت شرایط» آن است.

از جهت علت‌شناختی آن دسته از جرایم کلاهبرداری و سرقت که ناشی از شرایط تورمی حادث می‌گردد، به طور مسلم نخستین راهکار کلی رفع وضعیت تورم و انجام اقدام لازم اقتصادی و سیاسی برای برطرف نمودن علت‌های تورم‌زا است، مطمئناً اگر دولت در این بخش موفق باشد، راهکاری اساسی و بنیادی اتخاذ گردیده که تعداد قابل توجهی از این سرقت‌ها به عنوان معلول وضعیت تورم، مرتفع و محو خواهد شد. اما این مقوله به دلیل پیچیدگی امر و دخالت برخی عوامل خارج از کنترل مانند تحریم‌های خارجی

^۶ - Organisation for Economic Co-operation and Development; OECD

گاه به طور کامل قابل دسترسی نیست پس باید در خنثی نمودن آن تا حد ممکن اقدام شود، از طرفی مقابله با این دسته از عمل عموماً مستلزم گذر زمان و طولانی مدت خواهد بود.

اما قسم دیگر یعنی «شرایط‌شناسی» ارتکاب ناشی از وضعیت تورم اقتصادی، متوجه شرایط ارتکاب این جرائم و زمینه‌هایی است که ارتکاب این جرم را برای مرتکبین و مستعدین آن فراهم می‌سازد، از این رو باید از باب علت‌شناختی همان طور که اشاره گردید، در رابطه با موضوع تحقیق حاضر با محوریت آثار ناشیه از تورم اقتصادی بر وقوع جرم کلاهبرداری و سرقت، طرق کلان راهبردی در جهت از بین بردن و یا حداقل کاهش تورم بر اساس اصول اقتصادی و تصمیم‌گیری‌های کلان از سوی دولت و متولیان امور اقتصادی و سیاسی است. این بخش اصولاً از حیثه دادگاه‌های و مراجع قضایی یا سایر نهادهای مرتبط با نظام قضایی خارج است؛ اما راهکارها و تدابیر با موضوعیت شرایط‌شناسی جرم شامل مجموعه شرایطی است که به طور کلی زمینه‌های ارتکاب این جرائم را برای مرتکبین بالفعل یا بالقوه فراهم می‌سازد؛ زیرا تفکیک آن دسته از کلاهبرداری‌ها و سرقت‌هایی که مرتکبین به دلیل شرایط تورمی بدان دست می‌زنند و یا در معرض انجام آن هستند، عملاً غیرممکن است بلکه باید به طور کلی شرایط وقوع جرم سرقت در جامعه را تا حد ممکن از بین برد تا موانعی بر سر راه آن سد گردد. از این رو راهکارهای قابل ارائه در این خصوص معطوف به اقدامات پیشگیرانه باید باشد و هر آنچه ارتکاب سرقت را در محیط با مانع مواجه سازد، قطعاً راهکاری مؤثر و مفید خواهد بود که در ادامه مطالب طرح می‌گردد.

۵-۱- کنترل شرایط تورمی

مطابق تحقیقات علمی کاهش نرخ تورم جایگاه برجسته‌ای در میان عوامل مسئول کاهش تاریخی نرخ جرم و جنایت در ایالات متحده دارد، نرخ‌های تورم پایین، تا حدی عامل کاهش جرم و جنایت در بسیاری از شهرهای آمریکا می‌باشد. (Rosenfeld, 2019: 22) Vogel & McCuddy یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد که سیاست پولی که تورم ایجاد می‌کند، اثرات سرریز پرهزینه‌ای دارد؛ به طوری که ارتباط آماری قوی بین تورم و نرخ جرم و جنایت اموال یافت شده است. (Nunley et al, 2016: 483)

نخستین عامل در مواجهه با تورم به عنوان علت ارتکاب و فزونی بخشی از جرائم و از جمله کلاهبرداری و سرقت، از بین بردن این علت یعنی شرایط تورمی است، اقدامات در این سطح شامل تصمیم‌گیری‌های کلان اقتصادی در سطح کشور و از سوی دولت و متولیان امر است. قطعاً با از بین بردن یا دست‌کم کاهش تورم اقتصادی معلول‌زدایی خواهد شد و تعدادی از جرائم کلاهبرداری که زائیده وضعیت تورم اقتصادی در جامعه است، واقع نمی‌گردد. نکته مهم این که با این اقدامات بسیاری از جرائم کلاهبرداری و سرقت بالقوه نیز حادث نخواهد شد؛ زیرا تعدادی از کلاهبرداران و سارقین بالقوه (هر کس به فراخور شرایط و آستانه اخلاقی خویش) هنوز مرتکب آن نشده‌اند ولی اگر تورم مهار نشود و تداوم یابد در آینده این دسته از افراد به جرگه مرتکبین و کلاهبرداران فعلیت یافته خواهند پیوست.

۵-۲. آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی

علاوه بر کنترل تورم که تصمیم‌گیری نسبت به آن در حوزه اقدامات اقتصادی است، در بخش پیشگیرانه قضایی نیز می‌توان با انجام اقداماتی از وقوع تعداد قابل توجهی از سرقت‌ها و کلاهبرداری‌های ناشی از شرایط تورمی و فشارهای اقتصادی ممانعت نمود. نخستین طیف از این اقدامات شامل عملیات آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی‌های عمومی و به موقع به مردم است؛ در شرایط تورمی در نتیجه افزایش فشارهای اقتصادی و مالی مجرمین این جرائم بالفعل یا بالقوه قطعاً درصد کشف یا ابداع راه‌های جدید بر می‌آیند. انواع ترفندها و حیل‌ها برای دستیابی به مال غیر در اوضاع بد اقتصادی از سوی این دست از افراد به کار گرفته می‌شود تا به هر

نحوی نیازهای مالی خود را مرتفع نمایند بنابراین به روزرسانی اطلاعات عمومی مردم و جامعه و مهم‌تر اقدام به موقع این آگاه‌سازی توسط رسانه‌های مختلف اعم از صدا و سیما، رسانه‌های اجتماعی، ارسال پیامک‌های انبوه به مردم، قطعاً می‌تواند در جلوگیری بخش عمده‌ای از کلاهبرداری‌ها مفید باشد.

نیروی انتظامی به عنوان نخستین بخش درگیر با جرائم و در نتیجه ارتباط دائم و مستمر این ارگان با افراد، محیط و شرایط بزه و شناخت شیوه‌های متعدد و جدید سرقت و کلاهبرداری می‌تواند نقش زیادی در این اطلاع‌رسانی‌های عمومی و به هنگام ایفا نماید. استفاده از فناوری‌های نوین در اطلاع‌رسانی‌ها به موازات و همگام با افزایش روز به روز استفاده از این وسایل (به ویژه که بسیاری از موارد کلاهبرداری هم اکنون از طریق همین فناوری‌ها و گوشی‌های همراه صورت می‌پذیرد) می‌تواند چاره‌ساز باشد و از حدوث بسیاری از موارد جلوگیری نماید. اثری که خود موجب کاهش شکایات وارده به نظام دادرسی و کاهش هزینه‌های چندوجهی اعم از اجتماعی، فردی و اداری طرح پرونده در دستگاه قضایی خواهد شد.

۵-۳- اقدامات فرهنگی مبتنی بر آموزش آموزه‌های اسلامی و تبیین اخلاق اسلامی

امروزه با توجه با سیل هجمه‌های فرهنگی از جهات مختلف و رویکرد تفکرات مادیگرایانه و لذت‌جویی و در نتیجه تضعیف ارزشهای اخلاقی و انسانی، به منظور خنثی‌سازی و توانمندسازی مردم برای مقابله با آن و در نتیجه جلوگیری از آثار مخرب رفتارهای مجرمانه، نیاز به تدوین و عملی‌سازی یک برنامه‌ریزی منسجم و هدفمند در راستای احیای اعتقادات مذهبی و تعمیق تعالیم ناب دین مبین اسلامی با تأکید بر قرآن و عترت دارد. قطعاً به همان میزان که خداواری و یقین به اصول متعالی دین اسلام اعم از توحید، نبوت، معاد، عدل و امامت تضعیف گردد، باورهای مادیگرایانه و خودمحورانه جایگزین آن خواهد شد؛ نتیجه این امر چیزی جز نحیف شدن ارزشهای اخلاقی و بروز رفتارهای ضداخلاقی از جمله اعمال فریب و حيله برای دستیابی به اموال دیگران و کلاهبرداری نیست.

هیچ چیزی نمی‌تواند به اندازه باورها و اعتقادات دینی، انسان را از ظلم، ارتکاب اعمال نادرست و مجرمانه باز دارد. اندیشه اسلامی و عمل به تعالیم ناب اسلامی مأخوذ از آیات قرآن، احادیث و روایات معصومین و آثار عالمان دینی اگر به درستی محقق شود، مصونیتی همه جانبه، پایدار و اطمینان‌بخش و حتی بدون نیاز به کنترل پلیسی و قضایی ایجاد خواهد نمود.

اگر اندیشه «عالم محضر خداست» به یقین تبدیل گردد، در هیچ شرایطی از جمله تورم و فشار اقتصادی نیز انسان انجام خطا و از جمله عملی چون کلاهبرداری را نه تنها انجام نمی‌دهد، بلکه به ذهن وی نیز خطور نمی‌کند؛ چه اولاً برای رفع نیازها در صدد کسب درآمد حلال و بی‌شبهه خواهد بود و ثانیاً اگر هم در مدتی به سختی افتد این شرایط سخت مالی را یک امتحان الهی می‌داند و به کمترین مال ممکن قناعت خواهد کرد. بر این اساس در شرایط تورمی و سخت‌تر شدن اوضاع اقتصادی، برنامه‌های آموزشی در جهت یادگیری و بازآموزی و تعمیق اندیشه‌های دینی و معنوی به جد مؤثر خواهد بود. در دیدگاه معنوی اخلاق اسلامی، آرام و بیماری‌های روح عبارت است اخلاق ذمیمه و صفات رذیله که موجب هلاکت و عامل بازدارنده از درک لذات روحانی و وصول به سعادت ابدی است و صحت روح اتصاف به به اوصاف قدسیه و ملکات ملکیه است که موجب قرب حضرت باری و رستگاری است. (نراقی، ۱۳۹۴: ۱۸) در روایتی امام صادق علیه‌السلام فرمودند: «از ما نیست کسی که با مسلمانی نیرنگ کند» (کلینی، بی‌تا: ۳۳) در این خط فکری خطا و جرائمی مانند کلاهبرداری و دست یافتن نامشروع به اموال دیگران اصولاً جایی ندارد.

در این حوزه از اقدامات آنچه مرتبط با سیستم دادگستری و قوه قضاییه است، پیشنهاد این است که آموزش‌های دینی نسبت به مرتکبین و از جمله محکومین به کلاهبرداری ارائه شود. این برنامه‌ها می‌تواند به صورت هدفمند و با استفاده از شیوه‌ها و مهارت‌های خاص متناسب با هر طیف از آنها و به ویژه با بهره‌گیری از شیوه‌های نوین در تعلیم آموزه‌های اسلامی و مأنوس نمودن آنها با قرآن و روایات به صورت علمی نسبت به تغییر نگرش آنها به اعمال مجرمانه مانند کلاهبرداری و سرقت اقدام نمود، در این صورت

نه تنها مرتکب مورد نظر از ارتکاب دوباره و تکرار جرم خودداری می‌نماید، بلکه پس از برگشت به جامعه خود مبلّغی برای اطرافیان و خانواده خواهد شد.

۵-۴- آموزش‌های تربیتی و روانشناسی

علاوه بر آموزش‌های دینی و مذهبی که خود به بهترین وجه آثار تربیتی و رفتاری و روانی را به نحو پایدار و مستمر ایجاد می‌نماید، آموزش‌های تربیتی و روانشناسی بر اساس دانش و دستاوردهای این علوم نیز مؤثر است و استفاده از آنها در جهت برگشت سلامت رفتاری مجرم مفید خواهد بود، بسیاری از مجرمین و از جمله مرتکبین کلاهبرداری ممکن است تحت فشارهای روانی نیز باشند، این فشارهای روانی آنها را در یافتن راههای قانونی و مجاز کسب درآمد ناتوان می‌سازد، از این رو در وضعیت احساس این ناتوانی، راه چاره برای کسب سهل و راحت درآمد و تأمین هزینه‌های زندگی و یا رسیدن به اهداف مالی مورد نظر خویش را استفاده از روشهای غیرقانونی و از جمله کلاهبرداری می‌یابند، در حالی که اگر آموزش‌ها و درمانهای تربیتی و روانی لازم به این افراد داده شود، احتمال برگشت به وضعیت عادی و در نتیجه خودداری آنها از ارتکاب جرم فراهم می‌گردد.

مجرمین افرادی هستند که هنجارهای جامعه را نادیده می‌گیرند و فرآیند اجتماعی شدن آنها نقص دارد، در صورتی که اجتماعی کردن اعضا تحقق پیدا نکند، فرایند نظارت اجتماعی مناسب و خاصی را باید در جامعه فعال نمود تا نظم لازم آن جامعه تأمین و حفظ گردد. (بروس کوئن، ۱۳۹۰: ۲۵۴) علاوه بر برنامه‌های تربیتی و روانشناسی در سطح عمومی و قابل دسترسی برای عموم افراد جامعه به عنوان یکی از خدمات عمومی، این گونه آموزشها به ویژه نسبت به مرتکبین و محکومین قضایی از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ به طوری که قوه قضائیه می‌تواند با تدوین برنامه‌های استاندارد و علمی تربیتی نسبت به آموزش محکومین به کلاهبرداری تا حدود زیادی به بازبازی صحیح رفتاری و برگشت آنها به زندگی سالم و در نتیجه جلوگیری از تکرار جرم کمک نماید. بنابراین در این باره آنچه در حیطه قوه قضائیه و نظام دادرسی است مواردی به شرح ذیل است:

اولاً ارائه پیشنهادات بیان شده راجع به آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی‌های عمومی مناسب و به روز و به هنگام به مردم از طریق دستگاههای ذیربط از جمله صدا و سیما، مخابرات، نیروی انتظامی و غیره.

ثانیاً تدوین مقررات و عملی‌سازی آموزشهای دینی و مذهبی با محوریت قرآن و عترت، البته با استفاده از شیوه‌های نوین و متناسب با هر دسته از مرتکبین.

ثالثاً تدوین مقررات و بخشنامه‌های منسجم و علمی در زمینه این آموزش‌های تربیتی نسبت به مرتکبین از طریق سازمان زندانها و سایر نهادهای مربوطه به منظور عملی‌سازی و تنظیم این پیشنهادات.

۵-۵- اقدامات تقنینی و قانونگذاری

اقدامات تقنینی در مفهوم اعم شامل تهیه و تدارک آن دسته از پیشنهادات کارشناسی شده‌ای است که از طریق مراجع مختلف می‌تواند به عنوان ماده اولیه لوایح یا طرحهایی به منظور سیر مراحل و تبدیل به قانون در مجلس قانونگذاری و یا تدوین آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌هایی از سوی هیأت دولت یا سایر مراجع ذیصلاح باشد که در امر کنترل ارتکاب سرقت و کلاهبرداری مؤثر است. به نظر می‌رسد مقررات و قوانین جزایی را باید دوباره بازبینی نمود؛ آیا مجازات‌های تعیین شده در قوانین فعلی برای جرم سرقت کافی است؟ آیا خاصیت بازدارندگی و ارعاب به عنوان یکی از مهم‌ترین اهداف قوانین کیفری در این مجازات‌ها محقق می‌گردد؟

پاسخ به این سوالات و نتیجه‌گیری صحیح نیاز به این دارد که از طریق تحقیقات میدانی بر روی مرتکبین سرقت و کلاهبرداری در مراحل مختلف اتهام، محکومیت، و سپس بر اساس طبقه‌بندی از جهت نوع سرقت، نوع اموال مسروقه، شیوه سرقت، سابقه و تعداد تکرار سرقت محکومین، میزان مجازات تعیین شده در بازه‌های زمانی مختلف و دیگر ملاکها صورت پذیرد. تحلیل و سنجش

این داده‌ها می‌تواند بازدارندگی یا عدم بازدارندگی و یا میزان و درصد بازدارندگی مجازات‌های موجود در قوانین موجود را مورد راستی‌آزمایی و اندازه‌گیری قرار دهد.

محصول این تحقیقات راه‌های روشنی در باب لزوم بازنگری و افزایش کمی یا کیفی مجازات‌های کنونی به دست دهد. میزان مجازات سرقت‌های حدی به نظر کافی و از قدرت بازدارندگی کافی برخوردار است اما سرقت تعزیری ساده (بدون شرایط موجب تشدید مجازات) موضوع ماده ۶۶۱ قانون مجازات اسلامی که «حبس از سه ماه تا دو سال و تا ۷۴ ضربه شلاق» تعیین گردیده است، ضعیف به نظر می‌رسد و از حدت لازم برای افاده بخشی هدف ارباب‌بخشی برخوردار نبوده و در نتیجه اثر پیشگیرانه آن ناکافی است.

اگر چه ممکن است عامل توجیه تعیین این مجازات به صورت حداقلی و حداکثری (از ۳ ماه تا دو سال و شلاق تا ۷۴ ضربه) واگذاری اختیار به قاضی و استفاده از این حداقل و حداکثر و فاصله بین این دو برای تطبیق مجازات تعیینی متناسب با نوع و ارزش اموال مسروقه یا سایر شرایط از جمله سابق یا عدم سابقه سارق مفید باشد؛ اما اگر تحقیقات میدانی، فقدان جنبه ارباب‌بخشی آن در سطح عمومی را اثبات نماید؛ به ویژه در زمانی که تورم اقتصادی و فشارهای مالی انگیزه ارتکاب سرقت را افزایش می‌دهد، بازنگری و افزایش مجازات‌ها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. این تدبیر می‌تواند با افزایش حداقل و حداکثر مجازات فعلی محقق شود. همچنین برای متناسب‌سازی مجازات با چنین شرایطی می‌توان با اصلاحات قانونی، مجازات سرقت را از زمره مجازات‌های قابل تخفیف خارج نمود.

تصمیم به ارتکاب تخلف و جرم از سوی اشخاص با محاسبه میزان لذت و مطلوبیت حاصل از آن و تطبیق آن با مجازات قانونی هزینه‌های ناشی از آن به عمل می‌آید. (ابریشمی و رضائی، ۱۳۹۴: ۴۴) در صورتی که مطلوبیت نهائی فرد که با دستیابی به کالای مسروقه برای وی ایجاد خواهد شد، بیشتر از قیمت آن باشد، دست به سرقت آن می‌زند، بالعکس با کاهش بهای کالا تقاضا برای جرم و سرقت آن کاهش می‌یابد. (ابریشمی و رضائی، ۱۳۹۴: ۴۹) بر مبنای مدل (دیدگاه) بکر فردی دست به ارتکاب جرم می‌زند که مطلوبیت انتظاری وی از مطلوبیت اکتسابی حاصل از استفاده از وقت و سایر منابع مصرفی وی در انجام جرم بیشتر است؛ مرتکبین عقلایی تصمیم می‌گیرند و رفتار آنها مبتنی بر اصول اقتصادی و با تحلیل هزینه-فایده است. اگر حاصل درآمد فعالیت غیرقانونی بیشتر از فعالیت قانونی باشد، احتمال ارتکاب آن افزایش می‌یابد (ابریشمی و رضائی، ۱۳۹۴: ۵۱) بنابراین از آنجا که در شرایط تورم، قیمت کالاها افزایش می‌یابد، درآمد حاصل از سرقت بالا می‌رود، در چنین شرایطی مجازات متناسب با جرم و تشدید آن در برخورد با سرقت یکی از راه‌های افزایش هزینه این جرم و در نتیجه غیراقتصادی نمودن سرقت و کاهش احتمالی ارتکاب آن است.

همچنین، در سطوح پایین‌تر، سودمندی سارق از آسیبی که قربانی دزدی متحمل می‌شود، بیشتر است. با افزایش سطوح سرقت، سودمندی حاشیه‌ای برای یک سارق کاهش می‌یابد و آسیب نهایی به قربانی سرقت افزایش می‌یابد. سطح بهینه دزدی زمانی به دست می‌آید که سود حاشیه‌ای برای یک سارق برابر با آسیب نهایی به قربانی سرقت باشد. (Mahmutefendić, 2014: 16)

در این راستا یکی از اقدامات پیشنهادی که به نظر مؤثر است، استفاده کارشناسی از مجازات‌های تکمیلی است؛ در این خصوص با اصلاحات قانونی می‌توان انواعی از مجازات‌های تکمیلی قابل اعمال برای این جرم لحاظ نمود تا با استفاده از آنها هدف و غایت اصلاح و برگشت مجرم به جامعه عینی‌تر گردد؛ نمونه‌هایی از جمله شرکت سارق در کلاسها و آموزش‌های هدفمند دینی و مذهبی، شرکت در دوره‌های آموزشی مؤثر روانشناسی، آموزش حرفه و مهارت‌های متناسب با توانایی، شرایط و علاقه و ظرفیت مجرم قطعاً از عوامل اثربخش در حوزه اقدامات تقنینی و رکن قانونگذاری است.

۵-۶. اقدامات حفاظت شهری از سوی نهادهای متولی

یکی دیگر از راههای پیشگیری و مقابله با وقوع جرم سرقت که می‌تواند در شرایط افزایش ارتکاب آن در وضعیت تورم اقتصادی و فشارهای مالی در جامعه تا حد زیادی مفید واقع شود، اقدامات حفاظتی است؛ این اقدامات شامل انواع مختلف حفاظت فیزیکی، استفاده از مأموران و نگهبانان در حد کافی، توسعه دوربین‌های مداربسته و سیستم‌های نظارتی هوشمند به ویژه در اماکن مستعد ارتکاب سرقت و اماکن و مراکز مهم مالی است.

در اوضاع و احوال فشارهای اقتصادی ناشی از افزایش قیمت اجناس، کالاها و خدمات مورد نیاز که به دلیل تورم حاصل می‌گردد، به تبع آن باید اقدامات حفاظتی متناسب‌سازی نمود. به عنوان مثال چنانچه در شرایط غیرتورمی احتمال در یک منطقه یک سرقت در شبانه‌روز بوده است، اصولاً در شرایط سخت اقتصادی و تورم احتمال وقوع آن ممکن است به دو یا چندبرابر برسد؛ در چنین وضعیتی منطقی‌اً اگر همان اقدامات حفاظتی سابق بسنده شود، زمینه و شرایط تعداد بیشتری سرقت ایجاد شده است، زیرا با افزایش قیمت‌ها و در نتیجه افزایش نیازمندان بر اساس فرمول نظریه احتمالات، تعداد سارقین بیشتر گردیده و احتمال غلبه بر اقدامات حفاظتی موجود نیز بیشتر خواهد شد.

اقدامات حفاظتی اصطلاحی عام است و گستره‌ای نامحدود از اقداماتی را در بر می‌گیرد که با کارشناسی و تحقیق مداوم می‌توان نسبت به کشف و به کارگیری آنها بیش از پیش و متناسب با افزایش احتمال سرقت بر حسب هر منطقه و شرایط آن بدان مبادرت نمود. حفاظت‌بندی و نرده‌کشی اماکن عمومی و منازل، فروشگاهها، مراکز مالی و استفاده از ساز و کارهای محکم و نفوذناپذیر، دوربین مداربسته و استفاده از مواد غیرقابل بازیافت برای اموالی که در فضای آزاد و در دسترس قرار دارد (مانند سطل زباله) از راهکارهای مؤثر حفاظتی است که نیازمند بازسازی و به‌روزرسانی متناسب با کمیت و کیفیت سرقت‌هاست.

افزایش پارکینگ‌های عمومی یا خصوصی خودرو در سطح شهر نیز از اهمیت فراوانی برخوردار است، به طوری که در فواصل معقول مکانی به ویژه در مناطقی که پارک خودروها به دلیل وجود مراکزی مانند بیمارستان، دادگستری یا سایر دوایر و مراکزی که موجب مراجعه زیاد مردم و به تبع آن خودروهاست، از جمله اقدامات حفاظتی مفید است که می‌تواند از سرقت خودروها یا وسایل خودروها (مانند باتری، ضبط و ...) جلوگیری نماید.

یکی دیگر از اقدامات قابل اجرا در این راستا استفاده از پارکبان‌ها در خیابانها برای محافظت از خودروهای پارک شده در سطح خیابان‌های شهر و همچنین استفاده از پاسبانهای محلی در کوچه و محله‌ها در طول شب است. این اقدامات اگر با نظارت صحیح به عمل آید در ممانعت تعداد قابل توجهی از سرقت‌ها و در نتیجه کاهش آمار جرم سرقت تأثیر دارد. افزایش نگهبان محله به ویژه در شب و استفاده از ظرفیت‌های محلی در این خصوص و البته مهم‌تر نظارت بر انجام صحیح این وظایف توسط افراد گماشته شده و عدم ترک پست، تأمین امنیت نگهبانان خصوصی با تجهیز مناسب به وسایل دفاعی و ارائه آموزش‌های لازم به آنها از اقدامات قابل ذکر و مفید است.

شناسایی و اعلام نقاط مستعد سرقت و سرقت‌زا به معاونت سیاسی استانداری‌ها و بخش‌های امنیتی آن، فرمانداران به منظور افزایش این نوع گشت‌ها و یا تدارک گشت‌های جدید ثابت و سیار نیروی انتظامی از جمله اقدامات پیشگیرانه و موجب کاهش احتمال موفقیت سارقه‌های بالفعل و بالقوه است.

الزامات تقنینی و آیین‌نامه‌ای اماکن خصوصی مانند مجتمع‌های مسکونی و آپارتمان‌های مسکونی شلوغ به داشتن نگهبان و کنترل ورود و خروج اشخاص غریبه و لزوم استفاده از حفاظها، نرده‌ها و قفل‌های مناسب در این راستا از اقدامات پیشنهادی مؤثر محسوب می‌گردد. همچنین اصلاح و تدبیر قانونی با وضع مقررات ساختمان‌سازی تحت نظارت نهادهای متولی و منوط نمودن اجازه ساخت و استفاده از ساختمان به رعایت دقیق این تدابیر حفاظتی و البته استمرار این رعایت به صورت دائمی و تا زمان استفاده.

۶- بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق صورت گرفته، بیانگر تأثیر تورم اقتصادی بر نظام دادرسی است؛ به طوری که در شرایط تورمی، به تبع کاهش ارزش پول ملی و در نتیجه افزایش قیمت کالاها و خدمات در جامعه، در برخی جهات قابل توجه، در مقایسه با شرایط عادی و تورمی، نظام دادرسی را با چالش‌هایی مواجه می‌سازد، این چالش‌ها مستلزم چاره‌اندیشی و تدارک راهکارهایی است تا این آثار از بین رفته، یا دست کم کاهش یابد و عدالت قضایی را مخدوش نسازد.

آنچه در این پژوهش با بررسی‌های به عمل آمده مشخص و بدان پرداخته شد، جرم کلاهبرداری و سرقت به عنوان موضوعات متأثر از تورم اقتصادی است. این اثرپذیری بر مبنای ماهیت مالی موارد ذکر شده و در نتیجه اشتراک با ماهیت مالی تورم اقتصادی است به نحو علمی بر اساس تجزیه و تحلیل اثبات گردید تا به عنوان نقاط آسیب‌پذیر اجتماعی و قضایی شناسایی و معرفی گردد؛ این شناسایی مستلزم ارائه راهکارهایی برای مقابله با آثار ایجاد می‌شود. برای ارائه پیشنهاد در هر مورد باید ماهیت هر کدام از موضوعات مورد بررسی، لحاظ تا امکان طرح تدبیر مناسب مقدور شود. متناسب‌سازی مقررات و تدابیر اتخاذی با شرایط تورمی موضوعی درخور اهمیت و ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است تا دستگاه قضایی بتواند به رسالت خود یعنی اجرای عدالت عمل نماید و از سویی دچار تراکم کاری غیرضروری و پرونده‌سازی بی‌مورد حاصل از افزایش جرائم کلاهبرداری و سرقت در شرایط تورمی نگردد. در بیان محدودیت‌های این تحقیق اولاً سابقه تحقیق در خصوص رابطه تورم اقتصادی با کلاهبرداری وجود نداشت. ثانیاً نگارنده با محدودیت‌هایی در دسترسی به آمار جرائم کلاهبرداری و سرقت مواجه بود؛ در این راستا جهت دسترسی به آمار دقیق و معتبر تورم سالیانه ده سال اخیر با مرکز آمار ایران تماس حاصل شد که با راهنمایی کارشناس مربوطه آمار سالیانه از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۲ اخذ گردید و در مقاله مورد استفاده قرار گرفت، اما در خصوص آمار تعداد پرونده‌های کلاهبرداری و سرقت به دلیل جنبه محرمانگی موضوع در قوه قضاییه از داده‌های آماری ارائه شده از اداره کل دادگستری استان کرمانشاه استفاده گردید؛ اما با توجه به رعایت جنبه‌های امنیتی انتشار اعداد و ارقام میسر نبوده و صرفاً به نحو کلی سیر افزایشی و کاهش‌ی این جرائم بیان گردید.

پیشنهادات پژوهش حاضر همان طور که به نحو مبسوط در متن (تحت عنوان تدابیر و راهکارها) بدان پرداخته شد، شامل کنترل شرایط تورمی، آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی عمومی، اقدامات فرهنگی مبتنی بر آموزش آموزه‌های اسلامی و تبیین اخلاق اسلامی، آموزش‌های تربیتی و روانشناسی، اقدامات تقنینی و قانونگذاری، اقدامات حفاظت شهری از سوی نهادهای متولی است. امری که می‌تواند تا حد زیادی موجب مهار ارتکاب آن دسته از جرائم کلاهبرداری و سرقت شود که وضعیت تورم اقتصادی زمینه بروز آنها را در بین افراد جامعه پدید آورده است.

منابع و مأخذ

۱. ابراهیمی، مهرزاد؛ چاکرزه‌ی، عبدالوهاب (۱۳۹۴)، «ارتباط میان نرخ جرم و جنایت با تورم و بیکاری در ایران»؛ پژوهش‌های راهبردی نظم و امنیت اجتماعی، ۴(۲)، ۱۱۳-۱۲۷.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221453.1394.4.2.7.7>
۲. ابریشمی، حمید؛ رضائی، زکيه (۱۳۹۴)، «بررسی اثر تجربی تورم بر جرائم در ایران، مجلس و راهبرد»، ۲۲(۸۳)، ۷۴-۴۱.
https://nashr.majles.ir/article_112.html
۳. باقرپور، الناز؛ شاکری، عباس (۱۴۰۰)، «بررسی ماهیت تورم در اقتصاد ایران؛ رویکرد همدوسی موجکی»، پژوهش‌های اقتصادی ایران، مقالات آماده انتشار، پذیرفته شده، انتشار آنلاین از ۱۴۰۰/۱۲/۷.
<https://doi.org/10.22054/ijer.2022.63350.1036>
۴. آرم، سیدعزیز؛ کفیل، وحید؛ فرازمنند، حسن؛ ملتفت، حسین (۱۳۹۶)، «عوامل اقتصادی مؤثر بر جرم در ایران؛ کاربرد انتقال ملایم پانلی»، پژوهشنامه اقتصادی، ۱۷(۶۶)، ۱۵۰-۱۲۵.
۵. جوانمرد، لیلان (۱۴۰۳)، شرایط ایجاد سرقتی و حق کسب در حقوق ایران با مطالعه ی تطبیقی در حقوق انگلیس و فرانسه، نشریه پژوهش‌های نوین در مطالعات علوم انسانی اسلامی، دوره ۳، شماره ۵، شماره پیاپی ۵، صفحه ۱۰۳-۱۱۹.
[10.22034/API.2024.2040733.1051](https://doi.org/10.22034/API.2024.2040733.1051)
۶. زارعی‌نژاد، سمیه؛ سهیلی، کیومرث؛ فتاحی، شهرام (۱۴۰۰)، «کانالهای انتقال آثار سیاست‌های پولی بر تورم در اقتصاد ایران با رویکرد مارکوف سوئیچینگ خودتوضیح‌بردار، اقتصاد پولی مالی»، ۲۸(۲۱)، ۸۷-۱۰۴.
<https://doi.org/10.22067/mfe.2022.68688.1027>
۷. شامبیاتی، هوشنگ (۱۳۹۲)، حقوق جزای عمومی، جلد ۳، چاپ دوم، تهران، مجد.
۸. عزیزگنزی، حامد؛ جعفری صمیمی، احمد؛ میل‌علمی، زهرا؛ طهرانچیان، امیرمنصور (۱۴۰۱)، «مقایسه الگوهای پیش-بینی تورم در ایران: شواهد جدید از الگوی ترکیبی MRDL-D-LSTM»، پژوهش‌های اقتصادی ایران، ۲۷(۹۳)، ۱۷۶-۱۴۹.
<https://doi.org/10.22054/ijer.2022.63376.1037.149>
۹. کلینی، ابی جعفر محمدبن یعقوب بن اسحاق (بی‌تا)، اصول کافی، ترجمه و شرح: حاج سیدهاشم رسولی، تهران: علمیه اسلامیة.
۱۰. کهربیزی، زهرا؛ مراسلی، عزیز؛ عسگری، حشمت‌اله (۱۳۹۷)، «پویایی‌های تورم استان‌های ایران: رویکرد اقتصادسنجی فضایی». پژوهش‌های اقتصادی ایران»، ۲۲(۷۷) ۱۶۷-۱۳۹-۱۰۱۵۰.
<https://doi.org/10.22054/ijer.2018.10150.139-167-10150>
۱۱. کیان‌پور، سعید؛ فرهنگ، امیرعلی؛ حاجیان، محسن (۱۴۰۲)، «تأثیرگذاری تورم و نابرابری اقتصادی در افزایش جرم سرقت (رهیافت کاپیولا)»، دانش حقوق اقتصادی، ۳۰(۲۴)، ۷۹-۹۶.
۱۲. کوئن، بروس (۱۳۹۰)، مبانی جامعه‌شناسی، ترجمه غلامعباس توسلی و رضا فاضل، تهران، سمت.
۱۳. گلدوزیان، ایرج (۱۳۹۱)، حقوق جزای اختصاصی: جرائم علیه تمامیت جسمانی، شخصیت معنوی، اموال و مالکیت، امنیت و آسایش عمومی، چاپ بیستم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

۱۴. مرادی زاده، مهدیه؛ شیرمهنجی، محمدباقر؛ نوراحمدی، محمدجواد (۱۴۰۰)، «اثر غیرخطی تورم بر نابرابری درآمد (مطالعه کشورهای در حال توسعه)»، *اقتصاد با ثبات*، ۲(۴)، ۲۷-۵۴.
<https://doi.org/10.22111/sedj.2022.40958.1170>
۱۵. مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۸۰)، *ریا و بانکداری اسلامی*، تهیه و تنظیم: ابوالقاسم علیان نژادی، چاپ اول، قم، مدرسه الامام علی بن ابی طالب (ع)
۱۶. محمودی، میرزایی، حسین، داوود، (۱۴۰۳) نقش نهاد تصفیه ورشکستگی در تامین امنیت روانی جامعه، نشریه پژوهش های نوین در مطالعات علوم انسانی اسلامی، دوره ۳، شماره ۵ شماره پیاپی ۵، صفحه ۱۰۳-۱۱۹/
[10.22034/API.2024.2040620.1050](https://doi.org/10.22034/API.2024.2040620.1050)
۱۷. نراقی، احمد (۱۳۹۴)، *معراج السعاده*، چاپ چهارم، قم، پیام مقدس.
۱۸. نوراحمدی، محمدجواد؛ علیزاده، امیرخادم؛ شیرمهنجی، محمدباقر (۱۴۰۱)، «فرا تحلیل تأثیر استقلال بانک مرکزی بر تورم»، *پژوهشهای اقتصادی ایران*، ۲۷(۹۲)، ۱۱۳-۱۵۲.
<https://doi.org/10.22054/ijer.2021.56719.918>
۱۹. هاشمی، سیداحمدعلی؛ تقی زاده، ابراهیم (۱۳۹۳)، *حقوق اموال و مالکیت*، چاپ دوم، تهران، مجد.
۲۰. سایت اختیاب، نرخ مالیات املاک، خودرو، طلا و ارز در مصوبه جدید مجلس چقدر است؟ مالیات بر عایدی سرمایه، ۸ اردیبهشت ۱۴۰۳، سایت اختیاب: <https://www.ekhtebare.ir>
21. Dü ndar, Özlem (2022), Economic Causes Of Theft In 25 OECD Countries: Dynamic Panel Data Analysis, In *Traders International Trade Academic Journal*, 5(1) 137-115.
22. Gillman, Max; Harris, Mark N.; Ma'tya', La'szlo' (2004), Inflation and growth: Explaining a negative effect, *Empirical Economics*, 29, 149-167.
23. Mahmutefendić, Tahir (2014), Economics of Theft, *Proceedings of the Faculty of Economics in East Sarajevo*, 9, 9-16. DOI: 10.7251/ZREFIS1409009M
24. Nunley, John M., Stern, Michael L., Seals, Richard A., Zietz, Joachim (2016), THE IMPACT OF INFLATION ON PROPERTY CRIME, *Contemporary Economic Policy*, 34(3), 483-499.
25. Rosenfeld, R., Vogel, M., & McCuddy, T. (2019). Crime and Inflation in U. S. Cities, *Journal of Quantitative Criminology*, 35(1), 195-210. <https://doi.org/10.1007/s10940-018-9377-x>
26. Shevchuk, V. O.; Blikhar, V.; Zabzaliuk, D. & Tataryn, N. (2021). ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ТА ІНФЛЯЦІЯ У КРАЇНАХ ЗІ СЕРЕДНІМ РІВНЕМ ДОХОДУ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(33), 386-399.
<https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.207083>